

WSF-tiedotus kirjastoissa

Ideointipalaveri Kirjastoseurassa 22.8.2005 klo 14-16 / muistion laatinut: Mikael Bök (book@kaapeli.fi), joka myös toimi palaverin kokoonkutsujana

Läsnä: Sinikka Sipilä , Tuula Haavisto, Barbro Wigell-Ryynänen, Samuli Kunttu ja Mikael Bök

Ideointipalaverin otsikko - "WSF-tiedotus kirjastoissa" - osoittautui turhan kapeaksi. Keskustelimme pikemminkin aiheesta "WSF ja kirjastot". Erotimme neljä eri keskustelun tasoa:

- kansalaisten tiedontarve
- kirjastoihmisten panos
- WSF:n dokumentointi
- hankkeen edistäminen, sen rahoitus ja toteuttaminen

1. Kansalaisten tiedontarve

Yleisten kirjastojen syntyhistoria esim. Pohjoismaissa on erottamaton osa demokratian syntymisprosessia. Maailman sosiaalifoorumi (World Social Forum, WSF) ja sen kehittyminen voidaan taas nähdä osana globaalisen demokratian syntyprosessia. Mikä on kirjastojen panos globaalin demokratian syntymiseen? Kun tätä ongelmaa lähdetään ratkaisemaan maailman sosiaalifoorumia ei voida ohittaa. Tähän on lisättävä, että WSF-prosessi käsittää paitsi globaalisen tason eli Maailman sosiaalifoorumin myös alueellisen tason, esimerkiksi Euroopan sosiaalifoorumin, kansallisen tason, esim. Suomen sosiaalifoorumin, ja paikallistason, esim. Uppsalan sosiaalifoorumin.

WSF on tuonut kansalaistoimintaan uuden globaalisen ulottuvuuden ja antanut entistä selvemmän merkityksen globaalisen kansalaisyhteiskunnan käsitteelle. Kirjastoille WSF merkitsee hyvää syytä tarkastella uudelleen perinteistä yhteistyötään kansalaisjärjestöjen kanssa. Suomalaisia kansalaisjärjestöjä, jotka osallistuvat WSF:iin ovat mm. Attac ja NIGD (nämä kuuluvat WSF:n perustajiin) sekä Suomen ammattiliittojen solidaarisuuskeskus SASK, Kirkon ulkomaanapu, Amnesty, YK-liitto, Maan ystävät ja Demokratiafoorumi Vasudhaiva Kutumbakam.

Mitä tietoa kirjasto tarjoaa WSF:stä? Kartoituksen¹ perusteella voidaan todeta, että kansalainen joka aktiivisesti etsii WSF-tietoutta kirjastosta saattaa kyllä kirjaston henkilökunnan avustuksella löytää oleellista ja ajankohtaistakin tietoa. Jotta kirjasto paremmin vastaisi kansalaisten tiedontarpeeseen, kannattaisi WSF-prosessia kuvaavat julkaisut ja aineistot kuitenkin koota yhteen ja esitellä nykyistä näkyvämmiin.

Tarvittavaa WSF-tiedotushanketta voidaan verrata ulkoministeriön maakuntakirjastojen kautta järjestämään EU-tiedotushankkeeseen. Hankkeensa toteuttamiseksi ulkoministeriö on mm. palkannut henkilökuntaa, joka kokoaa EU-aiheisia julkaisujaja kirjastoon ja jakaa niitä yleisölle kirjastojen tiloissa. EU-tiedotuksen kaltaiseen mittavaan tiedotushankkeeseen kansalaisjärjestön ja/tai kirjastojen omat voimavarat eivät varmastikaan riittäisi, mutta esim. oheiset ehdotukset lienevät toteutettavissa kansalaisjärjestöjen ja kirjastojen yhteistyön kautta:

Ehdotus 1:

Kansalaisjärjestöt ja kirjastot perustavat "WSF-tiedotus"-hankkeen, jossa keskitytään **WSF-tietopakettien** tuottamiseen ja levittämiseen kirjastojen kautta. Tietopaketit sisältäisivät:

- Kansalaisjärjestöjen tuottamat, WSF-aiheiset ja/tai WSF:iin liittyvät, ensisijaisesti suomen- ja ruotsinkieliset julkaisut ²
- Viitteitä uusiin kirjoihin, artikkeleihin, videoihin jne. ja WWW-linkkejä

Lisäksi kirjastojen internetsivuille ja kirjastot.fi-portaaliin otettaisiin WSF-tiedotukseen liittyviä uutisia ja linkkejä.

Ehdotus 2:

Niihin kirjastoihin, joissa henkilökunta on halukas yhteistyöhön WSF-tiedotuksen parantamiseksi, perustetaan oma **WSF-nurkkaus**. Kansalaisjärjestöjen tehtävänä olisi toimittaa nurkkaukseen esim. kerran tai kaksi kertaa vuodessa päivitetty tietopaketti (vrt. ehdotus 1). Tähän toimintaan voi myös liittyä näyttelyitä, luentoja ja keskustelutilaisuuksia.

2. Kirjastolaisten panos

Yksittäiset kirjastojen henkilökuntaan kuuluvat ihmiset voivat epäilemättä antaa panoksensa WSF-prosessiin kansalaisina tai yhdistystensä, kuten esim. Kirjastoseuran kautta. Lisäksi kirjastolaisilla on erittäin tärkeä panos annettavanaan informaation ja tietoon erikoistuneena ammattiryhmänä (vrt. seuraava kappale WSF:n dokumentoinnista).

Neljännessä Maailman sosiaalifoorumissa (Mumbai, tammikuu 2004) NIGD yhdessä intialaisten kirjastolaisten kanssa järjesti ensimmäisen kirjastoaiheisen WSF-tapahtuman, kaksipäiväisen seminaarin kirjastojen roolista tiedonvälityksen demokratisoinnissa. Seminaarin pääalustaja, IFLA:n puheenjohtaja Kay Raseroka (Botswana) kehotti puheessaan kirjastolaisia osallistumaan mahdollisuuksiensa mukaan henkilökohtaisesti WSF:iin.³

Vuonna 2006 WSF järjestetään kolmessa eri kaupunkissa eli Caracasissa (Venezuela), Bamakossa (Mali) ja Karachissa (Pakistan). Vuoden 2007 WSF pidetään Nairobissa (Kenya). Kirjastoseura ja yksittäiset suomalaiset kirjastolaiset ovat vuosien varrella rakentaneet solidaarisuus- ja yhteistyösuhteita joidenkin Afrikan maiden kirjastoihin ja kirjastolaisiin. Tästä seuraa oheinen ehdotus:

Ehdotus 3

Kirjastoseura ja NIGD ryhtyy yhdessä afrikkalaisten kumppaniensa kanssa järjestämään kirjastoaiheisen WSF-tapahtuman Nairobissa WSF:iin (tammikuu 2007). Tiedoksi: Ideointipalaverin jälkeen tuli tieto, että Suomeen ollaan elo-syyskuussa 2005 perustamassa uutta Afrikka-komissiota koordinoimaan mm. Nairobissa WSF:n valmistelua.

3. WSF:n dokumentointi

Mumbain WSF:issa tammikuussa 2004 Kay Raseroka ei ainoastaan kehottanut kirjastoammattilaisia osallistumaan Maailman sosiaalifoorumiin, vaan hän myös ehdotti että he ottaisivat tehtäväkseen Maailman sosiaalifoorumin dokumentoinnin. Mitä tämä voisi merkitä käytännössä? Tehtävä on laaja. Maailman sosiaalifoorumeihin Brasiliaan Porto Alegre ja Intian Mumbaissa osallistui yli satatuhatta henkilöä vuosina 2003, 2004 ja 2005; konferenssien, seminaarien ja luentojen määrä lasketaan tuhansissa; WSF:issa käsitellään kaikenlaisia kysymyksiä ja ongelmia vesihuollon ja tietoteorian väliltä. Lehtien ja muun median toimittajat, jotka tulevat paikalle seuraamaan WSF-tapahtumia, kykenevät välittämään yleisölle vain murto-osaa WSF:n älyllisestä ja tiedollisesta annista. Ja WSF itse ei ole saanut aikaan yksikköä, joka kokoaisi, tallentaisi ja esittelisi kaiken WSF:n tuottaman tiedon. Tämä yksikkö voisi olla yleinen kirjastolaitos, jos vain kirjastot ottaisivat WSF:n dokumentoinnin tehtäväkseen.

WSF:n yhteistyö eri maiden kirjastolaitosten ja kirjastolaisten kanssa lienee itse asiassa elintärkeää WSF-prosessin jatkuvuuden kannalta, sillä on vaikea kuvitella miten WSF yksin suoriutuisi kyseessä olevasta tehtävästä.⁴

WSF:n dokumentointi merkitsee sen tuottaman tiedon taltiointia kirjastoihin ja esittämistä kirjastojen kautta. Tehtävän ratkaisemiseen tarvitaan sekä perinteisiä että uusia digitaalisia menetelmiä. Mutta ennen kaikkea WSF:n dokumentointiin tarvitaan kirjastojen edustamaa, uskonnollisista ja poliittisista mielipiteistä riippumatonta ja ammatillista otetta.⁵

Ehdotus 4

Ideointipalaverissa ehdimme vain todeta WSF:n dokumentoinnin olevan toivottava "iso projekti". Kallistuimme kannattamaan näkemystä, jonka mukaan kannattaisi keskittyä yhden laajan, kansainvälisen hankkeen käynnistämiseen. Tässä yhteydessä heräsi myös keskustelu IFLA: mahdollisesta liittymisestä WSF:n kansainvälisen neuvoston jäseneksi.⁶

4. Hankkeen edistäminen, sen rahoitus ja toteuttaminen

Ehdotus 5

Tuula Haavisto ym. järjestävät "kirjastot, raha, kehitys"-seminaarin joulukuussa 2005. Seminaarin ohjelmaan sisällytetään WSF-tiedotushanketta käsittelevä osuus.

Ehdotus 6

Hankkeen rahoittamiseksi WSF:iin osallistuvat kansalaisjärjestöt ja Kirjastoseura hakevat tiedotustukea Ulkoministeriöltä ja Opetusministeriöltä.

Alaviitteet:

- 1 Alustava kartoitus Suomen kirjastojen osalta, kts Mikael Böök: *Librarians and the World Social Forum, unite!* <http://www.libr.org/ISC/articles/19-Book-1.html> .
- 2 Ajankohtainen esimerkki on elo-syyskuussa 2005 valmistuva uusi editio kansainvälisen valuutanvaihtoveroa koskevan sopimuksen luonnoksesta (*Draft Treaty on Currency Transactions Tax*) käänösversioineen.
- 3 Muttayya Koganuramath, Mikael Book, B.S. Kademani, Mallikarjun Angadi and Satish Kanamadi. (eds.) *International Workshop on Democratization of Information: Focus on Libraries. World Social Forum 2004, Sunday, 18th January 2004, jointly organised by Network Institute for Global Democratization and Sir Dorabij Tata Memorial Library. Tata Institute of Social Sciences, Mumbai. Proceedings.* Published by NIGD & TISS 2004. <http://www.nigd.org/libraries/mumbai/reports>
- 4 Chileläinen WSF-aktivisti Gustavo Marin esittää joitakin näkökohtia WSF:n dokumentoinnista puheenvuorossaan "*Advances and tensions of the alternative world movement*" http://www.forumsocialmundial.org.br/dinamic.php?pagina=bal_marin_2004_ing
- 5 Ts. WSF:n dokumentointiin tulee soveltaa kirjastotyön yleismaailmallisen ammattietiikan sanelemaa lähestymistapaa tietoon ja informaatioon. Vrt. IFLA/FAIFE:n julistus vuodelta 2002: *The Glasgow Declaration on Libraries, Information Services and Intellectual Freedom.* <http://www.ifla.org/faife/policy/iflastat/gldeclar-e.html>
- 6 WSF:n neuvoston kokoonpano, kts. http://www.forumsocialmundial.org.br/main.php?id_menu=3_2_1&cd_language=2